

Utbildningsinspektion i Rådaskolan, grundskola årskurserna 8–9 samt obligatorisk särskola årskurserna 8–10

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	5
Bedömning av förutsättningarna	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Rådaskolan den 17 och 18 oktober 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen/läroplanerna och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen inom två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Melleruds kommun och Rådaskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Rådaskolan intervjuades elever, personal och rektorn samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även

andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Rådaskolan	Antal elever
Grundskola	294
Obligatorisk särskola	11

Utbildningen vid Rådaskolan omfattar grundskola för årskurserna 8–9, grund-särskola för årskurserna 8–10 och en förberedelseklass för asylsökande elever vid såväl Nordalsskolan som Rådaskolan.

Inom grundskolan är eleverna indelade i sex klasser per årskurs och i särskolan finns två klasser.

I nära anslutning till Rådaskolan ligger Nordalsskolan F-7 och Dahlstiernska gymnasiet. Eftersom de tre skolorna ligger nära varandra har ett antal lärare sin tjänst förlagd till fler än en av skolorna.

Skolan byggdes 1951 och renoverades senast 2000.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Rådaskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Vid inspektörernas besök råder en god stämning i klassrum och korridorer samt ett gott klimat bland elever och personal. Inspektörerna observerar nästan inget klotter eller annan skadegörelse vilket tyder på att elever och personal tar ansvar för arbetsmiljön på skolan. Intervjuer och dokument visar att skolans mål och planering ligger i linje med nationella mål och riktlinjer. Kunskapssynen och synen på lärandet i skolan speglar den som uttrycks i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet och i kursplanerna.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brist snarast måste åtgärdas.

- Skolan erbjuder inte elevens val enligt författningarnas krav (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan måste arbeta för en ökad måluppfyllelse.
- Skillnaden mellan elevernas resultat på nationella prov och slutbetyg bör utredas och analyseras.
- Elevernas kännedom om de nationella målen bör öka.
- Elevernas inflytande över det egna lärandet bör förbättras.
- Elevernas individuella utvecklingsplaner bör utvecklas.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Officiell statistik visar att andelen elever i årskurs 9, vid Rådaskolan, som når behörighet till nationellt program på gymnasiet, varierar. Under perioden 2000–2005 är andelen elever behöriga till nationellt program ibland något lägre, och ibland något högre än vad som gäller för riket som helhet. Enligt rektorn beror skillnaderna på att antalet elever för respektive år är en så liten grupp, att några få elever påverkar resultaten.

Tabell 1. *Elevernas genomsnittliga meritvärde, andel elever med fullständigt slutbetyg samt andelen behöriga till nationellt program i gymnasieskolan år 2004 och 2005.*

Resultatmått för elever i årskurs 9	Rådaskolan		Riket	
	2004	2005	2004	2005
År	2004	2005	2004	2005
Meritvärde ¹	208,7	194,5	206,9	206,3
Andel (i procent) med fullständigt slutbetyg	83,3	74,0	76,0	75,5
Andel (i procent) behöriga till nationellt program	92,1	89,6	89,6	89,2

Källa: Skolverkets statistik och Rådaskolan

Eleverna i Rådaskolan har, enligt modellberäkning i Skolverkets analysverktyg SALSA, år 2002–2005 ett utbildningsresultat som är något högre än de modellberäknade värdena. Modellberäkningen i SALSA tar hänsyn till olika bakgrundsfaktorer, bland annat föräldrarnas utbildning och andelen elever med utländsk bakgrund.

Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 9 för år 2005 och 2006 visas i tabell 2.

¹ Meritvärdet räknas fram genom att bokstavsbetygen översätts till siffror där MVG ger 20, VG 15 och G 10. Därefter räknas de 16 bästa betygen samman och ger det så kallade meritvärdet. En elev som har minst 16 betyg kan alltså ha högst 320 och minst 160 poäng i meritvärde.

Tabell 2. *Andelen elever(i procent) vid Rådaskolan som uppnått minst resultatet G vid de nationella ämnesproven för årskurs 9 åren 2005 och 2006.*

Nationella ämnesprov årskurs 9	Rådaskolan		Riket	
	2005	2006	2005	2006
År				
Svenska	83	92	95	96
Matematik	77	81	88	88
Engelska	86	88	96	96

Källa: *Skolverkets statistik och Rådaskolans kvalitetsredovisning.*

Tabell 2 visar att elevernas resultat vid de nationella ämnesproven är lägre än nivån för riket år 2005 och 2006 i samtliga ämnen. Inspektörerna bedömer att arbetet för en ökad måluppfyllelse måste fortsätta.

I svenska, engelska och matematik följs elevernas kunskapsutveckling med hjälp av de nationella ämnesproven i årskurs 9. För övriga ämnen sker dokumentation i form av ämnesunderlag som skrivs för varje elev i samtliga ämnen.

Vid en jämförelse med elevernas resultat på de nationella ämnesproven och slutbetyg i årskurs 9 för ämnena svenska, matematik och engelska våren 2006 konstaterar inspektörerna en skillnad. Betydligt fler elever har fått minst slutbetyget G i dessa ämnen i relation till resultaten vid de nationella proven. Inspektörerna bedömer att skolan bör analysera skillnaden mellan resultat på nationella prov och elevernas slutbetyg.

För att kunna nå goda kunskapsresultat är en viktig förutsättning att som elev känna till målen för skolans verksamhet. Om eleverna inte har kunskap om kursplanernas mål vet de inte heller vad de kan ha inflytande över eller om de blir rättvist bedömda. De mål eleverna relaterar till är i allmänhet betygskriterier, men de säger sig oftast inte ha kännedom om läroplanens och kursplanernas mål. Lärarna däremot säger att de informerar om målen vid terminsstart och vid andra tillfällen under läsåret. Vid inspektionen ser inspektörerna inte att målen är tydliggjorda i det dagliga arbetet eller att eleverna ges möjlighet att utvärdera och reflektera över sitt lärande. Inspektörerna bedömer att skolan bör öka elevernas kännedom om de nationella målen för att öka elevernas möjligheter att utveckla de kunskapskvaliteter som uttrycks i läroplanen och kursplanerna.

Vid inspektörernas besök råder en god stämning i klassrum och korridorer samt ett gott klimat bland elever och personal. Flertalet elever uttrycker att de trivs och att de har bra lärare. Inspektörerna observerar nästan inget klotter eller annan skadegörelse vilket tyder på att eleverna tar ansvar för arbetsmiljön på skolan. Flertalet föräldrar uppger att eleverna känner sig trygga i skolan, vilket också bekräftas av eleverna. Inspektörernas bedömer efter samtal med elever och vid verksamhetsbesök att eleverna utvecklar normer och värden i enlighet med vad läroplanen anger.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Vid inspektionen framkommer att eleverna kan göra sin stämma hörd exempelvis via klassråd och elevråd. Eleverna säger att de tycker det är viktigt att få vara med och bestämma. Elevrådet, där även grundsärskolans elever är representerade, har regelbundna möten som leds av elevrådets ordförande. Alla klasser på skolan har klassråd, enligt eleverna, då de förbereder frågor till elevrådet. Elevrådet ansvarar bland annat för skolans cafeteria genom ett rullande schema där elever ur årskurs 9 och grundsärskolans elever ansvarar för försäljningen. Eventuell vinst från försäljningen tillfaller elevrådets kassa. Information från elevrådet förmedlas via elevrådsrepresentanter och skolans intern-TV. Skolans samverkan med elevernas föräldrar sker genom föräldramöten, utvecklingssamtal och skolans föräldraråd.

I Rådaskolans arbete med normer och värden ingår olika förebyggande inslag mot mobbning och annan kränkande behandling, exempelvis finns ett system med kamratstödjare, Friends. Varje klass har valt två representanter som kamratstödjare. Kamratstödjarna förväntas ha sin uppgift under de två år som de är elever på skolan. Gruppen träffas två gånger i månaden för att prata om vad de sett och vad de kan göra för att behålla en god stämning på skolan. Vuxna och elever har, enligt personalen, regelbundna diskussioner kring attityder och värderingar. Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Elever och vårdnadshavare skall vara delaktiga. På skolan finns sedan augusti 2006 en likabehandlingsplan. Inspektörerna bedömer att planen uppfyller kraven.

Enligt läroplanen skall skolan aktivt och medvetet förbereda eleverna för delaktighet och ansvar. På Rådaskolan ges eleverna möjlighet till inflytande över lärandet genom att de i viss mån kan påverka arbetsformer och arbetsinnehåll. De ges också möjlighet att ibland vara med och utforma sitt eget arbete. Elevinflytandet är dock i hög grad beroende på vilken lärare eleven har. Några elever framhåller sina lärare som goda exempel. Andra säger att de i stort sett aldrig får vara med och bestämma om undervisningen utan att delaktigheten inskränker sig till att bara få välja mellan olika arbetsuppgifter som läraren presenterar. Vid lektionsbesök finner inspektörerna olika pedagogiska tillvägagångssätt för att engagera och motivera eleverna. Läraren inleder med att ge återkoppling till föregående lektion. Eleverna lyssnar aktivt på lärarens instruktioner om och

förklaringar till vad eleverna skall göra under lektionen eller vad som skall utföras. Inspektörerna ser också vissa lektioner där eleverna är mindre engagerade och vet egentligen inte vad de skall göra. Eleverna visar bland annat genom sina frågor att de inte förstår varför de skall utföra uppgifterna som läraren ger. Enligt intentionerna i läroplanen skall elevernas möjlighet till inflytande utvecklas så att eleverna i högre grad, och efter ålder och mognad, får inflytande över sitt lärande. Undervisningen skall bedrivas så att eleverna, genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen, kan utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ansvar. Eleverna säger att många lärare har planeringar som gjorts upp utan att eleverna haft möjlighet att påverka dem. I några fall kan eleverna ha synpunkter på planeringen då den presenteras för dem men för det mesta är den fastslagen av läraren. Lärarna upplever däremot att eleverna har inflytande. Enligt lärarna har eleverna inflytande över till exempel när prov skall genomföras, hur arbeten skall redovisas eller vilket arbetsätt eleverna vill använda sig av. Vid lektionsbesök konstateras att eleverna har ett visst inflytande kring undervisningens innehåll i enskilda lektioner och ämnen. Det sammantagna intrycket är dock att eleverna har begränsade möjligheter till inflytande. Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande över det egna lärandet bör förbättras så att det gäller alla ämnen oavsett lärare.

Organisering och arbetsätt

Intervjuer och dokument visar att skolans mål och planering ligger i linje med nationella mål och riktlinjer. Kunskapssynen och synen på lärandet i skolan speglar dem som uttrycks i läroplanen och i kursplanerna.

Rådaskolan är organiserad i ämneslag där personalen har sina arbetsrum och ämneskonferenser. Personalen är dessutom indelad i fyra arbetsenheter. Målet med arbetsenheterna är att skapa samverkan mellan personal och elever, där alla känner varandra och en gemensam elevsyn eftersträvas. Skolan har ett kontaktlärarsystem, där två lärare för varje klass ansvarar för föräldrakontakter, elevuppföljning och elevvårdsdokumentation. Stödundervisning, grundsärskola och förberedelseklass har sina egna arbetslag.

I grundskoleförordningen föreskrivs att särskilt stöd skall ges till elever som har svårigheter med skolarbetet. I detta sammanhang skall också åtgärdsprogram, där eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta, upprättas. Särskilt stöd skall i första hand ges inom den grupp eller klass som eleven tillhör. Rådaskolan har rutiner för att identifiera och arbeta med elever i behov av särskilt stöd. Åtgärdsprogram upprättas för elever som riskerar att inte uppnå målen för betyget godkänt. Individuellt anpassad planering och undervisning med inriktning mot svenska, engelska och matematik erbjuds för elever som har läs- och skrivsvårigheter eller på annat sätt har svårt att tillgodogöra sig den ordinarie undervisningen. Skolans stödundervisning är huvudsakligen koncentrerad till två grupper i särskilda lokaler som finns för detta ändamål på skolan. Skolans övriga stöd består i det stöd lärarna ger eleverna under lektionstid.

På skolan finns elever som inte i full utsträckning deltar i undervisningen. Av olika sociala eller andra skäl deltar de inte i skolans arbete i den utsträckning som den nationella timplanen föreskriver. Några elever har anpassad studiegång. Vid skolan finns även elever placerade i särskild undervisningsgrupp, en förberedelseklass. Integration av förberedelseklassens elever i olika klasser sker utifrån elevernas förutsättningar. Under vissa lektioner i veckan är de tillsammans med sina ordinarie klasskamrater, till exempel i slöjd och idrott. Målet är

att eleverna skall gå tillbaka till sin klass så snart som möjligt. Inspektörerna bedömer att eleverna har åtgärdsprogram och får det särskilda stöd de har rätt till samt att skolan följer upp elevernas situation och fattar beslut i enlighet med bestämmelserna.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Uppföljning av elevernas kunskapsutveckling är ett viktigt redskap för att kunna följa elevernas kunskapsutveckling och för att kunna bedöma när stödinsatser behöver sättas in. Uppföljningen är också en viktig förutsättning för den information som skall ges under utvecklingssamtalet. Lärarna uppger att de inför utvecklingssamtalen informerar elever och föräldrar om kunskapsutvecklingen i samtliga ämnen. Utvecklingssamtal genomförs två gånger per läsår och är en del av utvärderingen av lärandet. Inom såväl grundskola som särskola ger lärarna information om elevernas kunskapsutveckling vid utvecklingssamtalen. Dessa är baserade på lärarnas uppföljning av elevernas lärande. Lärarna i särskolan har dessutom en regelbunden kontakt med föräldrar och vårdnadshavare via samtal och kontaktböcker.

Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje enskild elev. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Skolorna i Melleruds kommun har enats om en gemensam utformning av den individuella utvecklingsplanen. Inspektörerna har tagit del av några elevers individuella utvecklingsplaner vid Rådaskolan och bedömer att målen ibland saknar koppling till nationella mål. Inspektörerna bedömer att arbetet med att utveckla elevernas individuella utvecklingsplaner bör fortsätta.

Betygen upplevs enligt elever som en stressfaktor i skolan. Eleverna har bland annat uppfattningen att de skall arbeta mera och göra fler uppgifter för att nå de högre betygsnivåerna. I vissa ämnen förekommer gemensamt prov för samtliga elever i årskursen då lärarna eftersträvar att få en bild av vilken nivå de olika grupperna befinner sig på. Interna betygsgesamtal inom respektive ämneslag förekommer i stor utsträckning på skolan, enligt lärarna. De säger att de diskuterar bedömningar och hur de tolkar betygskriterier. Rektorn och lärare ansvarar för arbetet med betygssättningen och att den följer nationella bestämmelser. Eleverna i grundsärskolan ges betyg om de så önskar. Inspektörerna bedömer att skolan arbetar med att säkerställa rättvis och likvärdig bedömning och betygssättning.

Kvalitetsarbete/ledning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. skall varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Varje skola i Melleruds kommun upprättar en skriftlig kvalitetsredovisning och en arbetsplan. Rådaskolans kvalitetsredovisning ger information om skolan och skolans verksamhet. Den innehåller mål, vidtagna åtgärder, uppnådda resultat, analys och förbättringsområden. Kvalitetsredovisningen är sammanställd av rektorn med personalens delaktighet. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen är upprättad i enlighet med författningarnas krav.

Rådaskolans rektor har arbetat som rektor på skolan sedan 2000, men har inte genomgått den statliga rektorsutbildningen. Rektorn är väl känd bland elever och föräldrar. Han uppfattas av lärarna som väl förtrogen med verksamheten. Rektorn styr skolan genom konferenser, då han träffar all personal, men också genom att vara ute i verksamheten och där träffa personal och elever. Personalen upplever rektorn som pedagogisk ledare och den som driver pedagogisk utveckling på skolan. Personalen uppger att de har tillgång till sin rektor då de behöver det. Inspektörerna bedömer att rektorn är väl förtrogen med verksamheten inom såväl grundskola som särskola och fungerar för att kunna fullgöra sitt uppdrag enligt läroplanen.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Vid Rådaskolan har personalen, enligt rektorn, utbildning för den undervisning de skall bedriva.

Enligt grundskoleförordningen skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Vid Rådaskolan kan eleverna bland annat välja läxhjälp, vilket innebär att eleven ges möjlighet att arbeta med sina hemuppgifter. Inspektörerna bedömer att läxhjälp inte kan anses utgöra elevens val.

Modersmålsundervisning eller studiehandledning på modersmålet har under tidigare läsår inte bedrivits i kommunen, men enligt aktuell information görs hösten 2006 en kartläggning av behovet i kommunens skolor. Modersmålsundervisning eller studiehandledning på modersmålet förekommer dock inte vid inspektionstillfället.

Inspektörerna bedömer att eleverna har tillgång till utbildning i en omfattning som ger dem möjligheter att nå målen för utbildningen och som överensstämmer med författningarna.

Grundsärskolans elever erbjuds utbildning i den omfattning av ämnen och timmar som framgår av nationella kurs- och timplaner. Tillgång till lärare är anpassade till elevernas behov. Lokaler och läromedel ger, enligt inspektörerna, förutsättningar att erbjuda en god utbildning.

Inspektörerna bedömer lokalerna, med något undantag, som ändamålsenliga och att de svarar mot kraven i utbildningen. Det finns särskilda salar för de naturorienterande ämnena, bild, slöjd m.m.

Datum	Ort
2007-03-21	Göteborg

Ulla-Britt Norin
Sonja Henriksson